

NORDTYSKLAND CONTRA DANMARK

Ulige vilkår for øko-æbler

DANSK PROBLEM – Misdannede, små æbler angrebet af røde æble-bladlus kan være et stort problem i økologiske plantager. Avlerne kan ikke gøre noget ved det, fordi midlet Neem ikke er godkendt i Danmark. Foto: Maya Bojesen.

I Nordtyskland vokser arealet med økologiske æbleplantager. Avlerne har mulighed for at bruge en række økologiske plantebeskyttelsesmidler og opnår pæne udbytter. Danske æbleavlere halter langt bagefter, fordi de ikke har adgang til de samme midler som kollegerne syd for grænsen.

TEKST OG FOTO: ANNEMARIE BISGAARD
GARTNERIRÅDGIVNINGEN A/S
AMB@VFL.DK

æbler til frisk konsum. Disse plantager afsætter æblerne på forskellig måde, typisk på små lokale markeder, i gårdbutikker, eller de har eget mosteri.

I Mecklenburg-Vorpommern er der 300 hektar med øko-æbler. Her er produktionen historisk betinget, og de fleste æbler dyrkes med henblik på mostproduktion.

Dansk areal med øko-æbler

Hvis vi skal sammenligne de nordtyske tal med Danmark, har vi herhjemme 277 hektar med økologiske æbler fordelt på 171 producenter. Arealet er steget med cirka 200 hektar siden 1999. Det totale areal med æbler i Danmark er 1.348 hektar ifølge Danmarks Statistik i 2012, og udbytterne er ikke noget at råbe hurra for.

Lave udbytter i Danmark

- Brugen af hjælpemidler spiller en afgørende rolle for høstudbytterne i økologisk æbleproduktion. Uden hjælpemidler er det gennemsnitlige udbytte på 1,8 ton per hektar i danske

øko-æbleplantager, og hvis der bliver anvendt to eller flere hjælpemidler – for eksempel feromonforvirring og svovl – hæves udbyttet til i gennemsnit 9,7 ton per hektar, fortæller økologikonsulent Hanne Lindhard, Gartneri-Rådgivningen, og henviser til tal fra et GAU-projekt under Økologisk Landsforening.

I Nordtyskland er høstudbytterne langt større. Konsulent Peter Heyne fra Öko-Obstbau Norddeutschland, Versuchs- und Beratungsring e.V. vurderer, at udbyttet er på 17-20 ton per hektar i nordtyske øko-æbleplantager, når man tager et gennemsnit af alle plantager, både unge og gamle. Dette tal kan nogenlunde sammenlignes med et dansk udbytte på 10,1 ton per hektar i de største plantager i det gode høstår 2011. Se boksen med 'tal om danske øko-æbleplantager'.

Arealet med økologiske æbler i Nordtyskland er steget konstant siden 1999. Dengang var der 338 hektar med økologiske æbleplantager, i 2012 var arealet næsten femdoblet til 1.610 hektar. Antallet af bedrifter er steget tilsvarende fra 29 til 80 bedrifter, skriver den tyske økologikonsulent Peter Heyne i fagbladet Obstbau.

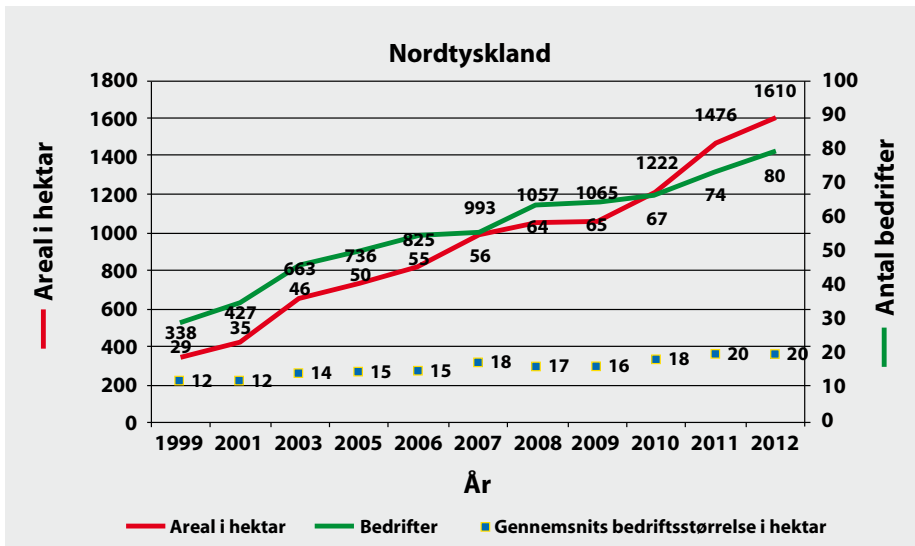
Fire nordtyske områder

Det nordtyske område omfatter Schleswig-Holstein, Hamburg, Mecklenburg-Vorpommern og Niedersachsen. De fleste plantager ligger i Niederelbeområdet fra Hamburg til Cuxhaven, hvor der er 1.040 hektar økologiske æbleplantager ud af et samlet totalt areal med æbler på 10.000 hektar. Det vil sige, at cirka 10 procent af det store æbleareal bliver dyrket økologisk. En typisk plantage i dette område er på gennemsnitlig 21 hektar, producerer æbler til frisk konsum på grundstammen M9 og sælger æblerne ved en gros handel. En del af dem bliver også solgt i Danmark.

I den sydlige del af Niedersachsen omkring Hannover er der cirka 30 hektar, og i Schleswig-Holstein er der omkring 90 hektar med øko-

TYSKE ØKO-ÆBLER – I Nordtyskland er der en stor produktion af økologiske æbler, og en del af dem bliver solgt i Danmark. Her Rød Ingrid Marie dyrket med kobber og solgt i Kvickly med det røde Ø-mærke. Danske æbleproducenter må ikke bruge kobber som plantebeskyttelsesmiddel. Foto: Hanne Lindhard.

Figur 1. Udviklingen i arealet med økologiske æbleplantager og antal bedrifter i Nordtyskland i perioden 1999 til 2012. Kilde: Öko-Obstbau Norddeutschland Versuchs- und Beratungsring e. V.

De bedste tyske øko-æbleplantager giver ifølge Peter Heyne 25-30 ton per hektar.

- Den væsentligste årsag til den meget lavere produktion i danske øko-æbleplantager er, at avlerne mangler adgang til nogle økologiske plantebeskyttelsesmidler på linje med kollegerne syd for grænsen. Manglen på midler i Danmark skyldes primært, at det er dyrt for firmaerne at få et middel godkendt set i forhold til markedets ringe størrelse. Heldigvis blev feromonforvirring godkendt til brug mod viklere for et par år siden. Det virker godt, og det er vældig positivt med en ikke-kemisk metode, fortæller Hanne Lindhard, Gartneri-Rådgivningen.

Kvassia, Neem og Spruzit i Tyskland

- I Nordtyskland er midler som kaliumbikarbonat (bagepulver) og kobber i lave doseringer mod æbleskurv godkendt til økologisk æbleproduktion. Desuden bruger avlerne nogle biologiske produkter som Kvassia (udtræk af kvassiatræet) mod æblebladhpvæpse, Neem (olie fra Neem træet) mod røde æblebladlus samt Spruzit (naturligt pyretrin) mod sugende insekter, siger Hanne Lindhard og pointerer, at de nordtyske avlere med disse midler kan opnå udbytter, der er langt større end vores, og tilmed også en langt bedre kvalitet på æblerne. ■

Kilde: Heyne, P. 2012. Der Öko-Obstbau in Norddeutschland. Obstbau 11, 396-397.

Firmaer kan få tilskud til godkendelse af midler

For at få flere alternative midler på det danske marked og forbedre rammevilkårene for økologiske frugtavlere er der fra politisk side velvilje til at hjælpe processen på vej.

Frem til 2015 er det regeringens forslag at afsætte én mio. kroner om året, så firmaer, der vil søge om godkendelse af alternative plantebeskyttelsesmidler i Miljøstyrelsen, kan opnå tilskud.

For mere information kontakt Henrik Brødsgaard, Miljøstyrelsen, telefon 72 54 45 02, mail hefbr@mst.dk.

Tal om danske øko-æbleplantager

Økologisk Landsforening tog i 2011 initiativ til en spørgeskemaundersøgelse blandt alle danske, økologiske æbleavlere: 171 producenter, 277 hektar. Nogle af konklusionerne fra undersøgelsen er:

Plantager over fem hektar

- Syv procent af de økologiske æbleavlere har plantager over 5 hektar.
- Deres plantager udgør 43 procent af det økologiske æbleareal i Danmark.
- De producerer 65 procent af de økologiske æbler i Danmark.
- Det gennemsnitlige høstudbytte for denne gruppe er 10,1 ton per hektar.

Plantager mellem én og fem hektar

- 33 procent af de økologiske æbleavlere har plantager på 1-5 hektar.
- Deres plantager udgør 45 procent af det økologiske æbleareal.
- De producerer 32 procent af de økologiske æbler i Danmark.
- Det gennemsnitlige høstudbytte i denne gruppe er 4,7 ton per hektar.

Plantager under én hektar

- 60 procent af de økologiske æbleavlere (103 avlere) har plantager mindre end 1 hektar.
- Deres plantager udgør 12 procent (36 hektar) af det samlede økologiske æbleareal.
- De producerer tre procent af de økologiske æbler i Danmark.
- Det gennemsnitlige høstudbytte i denne gruppe er 1,6 ton per hektar.

HANNE LINDHARD

Mangel på øko-midler i Danmark

Den økologiske æbleproduktion i Danmark har det svært, fordi mulighederne for at bekæmpe svampesygdomme og skadedyr er meget begrænsede. Det skyldes blandt andet, at firmaer ikke har søgt om godkendelse til økologiske plantebeskyttelsesmidler. Sidste år fik Spruzit dog en midlertidig godkendelse.

- Derfor vil vi gerne have godkendt nogle få præparater som kaliumbikarbonat, Kvassia, Neem og paraffinolie. Dem vil vi gerne kunne bruge, når der er akut fare for, at en stor del af afgrøden ødelægges, siger økologikonsulent Hanne Lindhard, der er sikker på, at flere godkendte midler vil øge interessen for at producere danske, økologiske æbler.

- Udbytte og frugtkvalitet vil nemlig blive så meget bedre, at avlerne kan stå distancen over for importerede, økologiske æbler.

Midler der ønskes godkendt

- Kaliumbikarbonat¹ mod sødplet, meldug og skurv.
- Neem² eller Spruzit² mod røde æblebladlus.
- Paraffinolie mod overvintrende insektæg og meldug.
- Svovlkalk eller natriumklorid til udtynding.
- Svovlkalk til kurativ bekæmpelse af skurv.
- Kvassia mod æblehpvæpse.

1. Garta er i gang med at søge om godkendelse af kaliumbikarbonat som både økologisk og konventionel plantebeskyttelsesmiddel i æbler og jordbær.

2. Grøn Plantebeskyttelse søger dispensation til brug af Neem og Spruzit i 2013.